

**MEDBORGERLIG
SAMLING**

Energipolitiskt program för Medborgerlig Samling

**Antaget av partistyrelsen 2019
Reviderat av partistämman 2021
Antaget av partistämman 2023**

Inledning

Stabil energiförsörjning en förutsättning för välstånd

Välstånd kräver energi. Energiproduktion gör miljöavtryck. Vi är i en position där vi kan välja de produktionsmetoder som ger minst oönskade avtryck. Att minska välståndet drivet av ett ideologiskt behov att minska energianvändningen är ett människo- och civilisationsfientligt synsätt.

Energisystem är komplexa. Produktion och leverans av el, gas och värme från fossila och förnybara källor, från uran och från avfall, innebär att navigera i en djungel av stödsystem, miljökrav, nationella, EU- och internationella lagar samt politiska avsikter. Att ge stöd till olika energipolitiska åtgärder främjar ofta ekonomiskt suboptimala lösningar och kan ge utträngningseffekter för bättre alternativ. Inte sällan sker detta med hänvisning till de godtyckliga klimatmål som tidigare regeringar satt upp angående vad som ska uppnås till år 2030 utan närmare analys huruvida de försvarar sin kostnad och i själva verket är kontraproduktiva och där en modifierad ambition skulle åstadkomma mer till lägre kostnad.

Medborgerlig Samlings energipolitik ska vara evidensbaserad. Fakta och beprövade erfarenheter ska ligga till grund för politiska förslag, i stället för ideologiskt färgat tyckande och typiskt populistiska utspel som *"Vi behöver mer av allt!"*. Klåfingrigt ersättande av det som fungerat med det som låter fint har lett till att vi idag har ett mycket bräckligare elsystem än för 30 år sen med i stort sett samma konsumtion.

Med andra ord behöver större vikt läggas vid fysikens lagar och vad olika tekniker förmår leverera. Det går alltså inte att ha en för stor andel intermittent energi (av vad slag det vara må) utan att det får stora negativa och kostsamma effekter. Sannolika scenarier kalkylerar med minst en fördubbling av elanvändningen till år 2045 då alltmer av verksamheten i traditionella transport-, infrastruktur- och industrisektorer går mot en elektrifiering.

Svenska Kraftnäts effektbalansrapport per maj 2023 förutser dramatiska underskott på några års sikt med mycket hög risk för roterande nedsläckningar. Jämte kraftigt utbyggd planerbar produktion kommer också energieffektivisering att vara en oundgänglig åtgärd.

Kärnkraft

Sveriges nuvarande kärnkraftverk ska fortsatt drivas och uppgraderas för att leverera el tills de når sin maximala livslängd. De bidrar på ett avgörande sätt till att hålla elnätet i balans, att upprätthålla spännings- och frekvensstabilitet samt överföringskapacitet i det nationella elnätet.

Det är bra att mellanlagret för använt kärnbränsle i Oskarshamn (CLAB) byggs ut för att säkerställa fortsatt drift efter 2024. Likaså bör bygget av slutförvaret i Forsmark omedelbart sättas igång. Den förväntade enorma ökningen av efterfrågan sätter fokus på elproduktionsmedlets energidensitet, helt enkelt därför att det är praktiskt att hantera små volymer bränsle och som helst inte kräver särskilda konverteringsprocesser för att lagras. Kärnenergi är i det avseendet överlägsen.

I det prekära energiläge vi och Europa befinner sig, som väntas bestå och även fördjupas har vi akut behov av ny konventionell kärnkraft. Reaktorer av SMR-typ (Small Modular Reactor) är också intressanta men det handlar mer om en annan affärsmodell som förväntas ge lägre kapitalkostnad och kortare time to market, än ny teknik.

Nästa generationens kärnkraft, ofta kallad fjärde generationen eller "Gen IV", använder en annan typ av reaktorer som kan drivas på uttjänt kärnbränsle och genererar betydligt mindre långlivat avfall. Detta gör problemet med slutförvaring av kärnbränsle mycket enklare. Dessutom minskas behovet av uranbrytning. Dessa ligger längre fram i tiden men vi ska naturligtvis delta i internationella projekt avsedda att realisera dessa.

Det är idag i princip tillåtet att bygga nya kärnkraftsreaktorer i Sverige, men det finns restriktioner att nya reaktorer endast får ersätta befintliga och endast där det nu finns reaktorer (Forsmark, Ringhals och Oskarshamn). För att säkerställa att kärnkraft byggs på ett effektivt och rationellt sätt vill Medborgerlig Samling avskaffa dessa restriktioner. Dessutom behöver säkerhetskrav och tillståndsprocesser ses över för att möjliggöra och snabba på färdigställandet av ny kärnkraft av konventionell typ, SMR och i framtiden Gen IV.

Medborgerlig Samling vill

- Att på platser med befintliga kärnkraftverk (inklusive Barsebäck) uppföra minst två reaktorer med beprövad teknik.
- Att direktupphandling utan konkurrens tillåts för ny kärnkraft.
- Att Naturvårdsverket och Strålskyddsmyndigheten ges i uppdrag att skyndsamt ta fram ett miljöprövningsförfarande med möjlighet till förenklad handläggning om man bygger på en plats med befintligt kärnkraftverk (inklusive Barsebäck).
- Fortsatt underhålla existerande reaktorer så länge som de behövs för att bidra till en stabil elförsörjning.
- Att beslut om kärnkraftsutbyggnad inte kan överklagas av part som inte är direkt påverkad av utbyggnaden.
- Häva restriktionerna för hur många kärnkraftsreaktorer som får finnas i Sverige och var de får ligga.
- Häva förbudet mot att nyttiggöra spillvärme från kärnkraftverkens kylmedel (istället för att tömma den i havet)
- Häva förbudet mot uranutvinning i Sverige

- Öppna för att bygga små modulära reaktorer i Sverige genom att utfärda typgodkännande som möjliggör industriell serietillverkning.
- Att reaktortyper som erhållit godkännanden från erkänt tillförlitliga myndigheter i exempelvis Frankrike, Kanada och Finland automatiskt blir godkända i Sverige.
- Satsa på forskning och utveckling av fjärde generationens kärnkraft för att utveckla en långsiktig energilösning för Sverige.

Vattenkraft

Vattenkraften står för nästan hälften av Sveriges elproduktion. Den lättreglerade vattenkraften är viktig för att kunna balansera både varierande efterfrågan och oreglerbara energikällor som vindkraft. Den storskaliga vattenkraften är en viktig strategisk resurs, och därför bör den del som idag ägs av staten behållas i statlig ägo.

Trots att det finns potential att bygga ut betydligt mer vattenkraft i Sverige skulle detta orsaka omfattande ingrepp i naturmiljön. Därför vill MED bevara våra orörda nationalälvar från utbyggnad.

Den av EU påbjudna omprövningen av vattenkraftens tillstånd riskerar leda till nedstängningar av flera vattenkraftverk som inte har möjlighet att utföra de krävda ändringarna. Vissa vattenkraftverk har under hotet om detta lagts ner redan innan det kommit igång. Det leder till minskad möjlighet att balansera elnätet (tillgänglig effekt varje moment), särskilt i Södra Sverige där den småskaliga vattenkraften i toppförbrukningssituationer utgjorde 20 % av installerad effekt 2017, nu betydligt mer. Konsekvenserna för samhället är oproportionerligt negativa mot de önskade men osäkra positiva effekterna. Därför bör denna planerade omprövning läggas på is tills vi ökar den reglerbara elproduktionen så att balans i elnätet kan garanteras.

För övrigt kan noteras att denna översyn av vattendomar fått en fundamentalistisk prägel där jämförelsen görs mot förindustriell tid trots att det inte krävs; miljöer som kan klassificeras som redan post-jungfruligt etablerade kan mycket väl undantas.

Det stora vattenkraftsutbyggnadsprojekt som Vattenfall annonserat i Ume och Lule älvar är välkommet men handlar bara på marginalen om ny effekt. Ingen ny tillrinning eller fallhöjd uppstår utan det handlar om att möta behovet av ökad reglereffekt skapat av volatiliteten hos den ökande intermittenta elproduktionen – ett behov som i sig är ett tilltagande driftsäkerhetsproblem.

Medborgerlig Samling vill

- Behålla den storskaliga vattenkraft som staten äger i statlig ägo.

- Fortsatt bevara våra orörda nationalälvar från utbyggnad.
- Lägga planerade omprövningar av vattenkraftens tillstånd på is tills vi ökar den reglerbara elproduktionen så att balans i elnätet kan garanteras.
- Undvika att återställa sedan länge etablerad utbyggd miljö till förindustriell nivå.
- Införa miljöavgift på vattenkraft utan fiskpassage (för detaljer se det Miljöpolitiska programmet)

Vindkraft

Tecken kan skönjas på "peak vind" när det gäller kommersiellt intresse, lönsamhet och entusiasm från allmänheten, i synnerhet på land där ny vindkraft planeras. Vindkraft till havs – långt från närboende och kommunala veton – åtnjuter dock fortfarande intresse från kommersiella aktörer och makthavare och inte minst från regeringshåll.

Vindkraft med långa PPA-avtal har till en bekymrande proportion blivit ett instrument för aktörer, inte sällan utländska med kopplingar till problematiska stater, och övriga bidragstricksters att gröntvätta sin el. Detta ödelägger stora arealer till lands och havs, därtill med städse komponentbyten då livslängden, framför allt till havs, inte imponerar. Ur det perspektivet blir hållbarheten såsom definierad i Brundtlandkommisionen (1987) "en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov" tveksam, inte minst då begreppet också bör innefatta nationella säkerhetsaspekter.

Den största tekniska invändningen är att den till sin intermittenta natur och brist på stabil frekvenshållning skapar obalanser och slitage på elsystemet som helhet med en ökad risk för regional nedsläckning. Den intermittenta delen av elproduktionen får inte bli för stor och den gränsen bedömer vi som nådd.

Vindkraft har aldrig varit en nödvändig del av elproduktionen. 2022 förbrukade Sverige 137 TWh (inkl. vindkraft) vilket är exakt lika mycket som 1987 (utan vindkraft). 2022 var bruttoexporten från Sverige drygt lika stor som vindkraftens produktion. Mer vindkraft är inte lösningen på det framtida ökade elbehovet som (med fördel) realiseras av andra tekniker. Vindkraftens EROI (Energy return on investment) är egentligen för låg för att den ska vara kommersiellt rationell. Varje krona investerad i vindkraft skulle göra mer nytta inom annat energiområde.

Medborgerlig Samling vill

- Behålla kommunala vetot gällande vindkraftsetableringar.
- Pausa ny vindkraft, både till lands och sjöss, tills en vindkraftskommission sett över konsekvenserna av massiv vindkraft för elsystem, ekonomi, miljö och egendomsrätt.
- Kunna göra undantag för hushållsnära mikroinstallationer.

Småskalig konsumentnära elproduktion

Småskalig konsumentnära elproduktion är en viktig komponent i ett hållbart samhälle, speciellt i kombination med elbilar, lagring, energistyrningssystem och annan ny och kommande teknik. Genom elproduktion nära konsumenterna uppnår vi minskat beroende av elnät och mindre risk för störningar.

Regler måste förenklas så långt det går – det måste bli lättare att vara småskalig producent och det ska löna sig. Sammankoppling av hushåll ska förenklas och nättariffer för de som vill kombinera produktion för eget bruk med anslutning till elnätet får inte vara orimliga.

Med återställd nivå på stadig planerbar baskraft kan sådan småskalig (och sannolikt variabel) produktion "sväljas"; dock måste stabilitetskriterier fortsatt beaktas vid nätanslutning.

Medborgerlig Samling vill

- Underlätta och ge incitament till småskalig konsumentnära elproduktion genom enkel administration och se till att nättariffer är balanserade.

Fossilgas

Fossilgas, eller naturgas (i flytande form LNG, oftast metangas), är en förbisedd resurs med stor betydelse som insatsvara i industrin, utomordentligt viktig för dricksvattenförsörjningen och till viss mindre del som drivmedel samt för energiproduktion. Det är sannolikt att ny kapacitet för det senare behövs på kort sikt, framför allt i Sydsverige, då det går relativt fort att färdigställa. Inte minst av beredskapsskäl behöver fossilgastillgången säkerställas.

Ett initiativ från operatören Swedegas att koppla ihop LNG-terminalen i Göteborg med gasnätet fick avslag av regeringen 2019.

Medborgerlig Samling vill

- Häva avslaget till gasnätskoppling och av beredskapsskäl få denna till stånd.
- Häva förbudet mot fossilgasutvinning i Sverige

Bioenergi

Med biogent kol avses den naturliga process där kolet över tid cirkulerar via inbindning vid fotosyntesen och nedbrytning av växt och djurdelar samt där den mycket långsiktiga inbindningen till marken upprätthålls (på en positiv nivå), m.a.o. kol som ingår i levande

material. Biogent kol har historiskt varit en strategisk nationell tillgång för Sverige såväl som för material- och energitillförsel.

Bioenergi är idag det största energislaget i Sverige räknat över all energianvändning (inte bara el) med 40% eller 143 av 364 TWh (2022) och kommer ha en fortsatt framträdande roll i energisystemen. I en framtid kan en ökad tillämpningskonkurrens uppstå mellan energi- och materialanvändning

Biogent kol ska betraktas som en hållbar resurs och användningen ska inte styras av myndigheter på vare sig nationell eller överstatlig nivå.

Medborgerlig Samling vill

- Klassificera biogent kol som en nationell angelägenhet där lagstiftning inte ska ske på överstatlig nivå.
- Att användningen av biogent kol inte regleras i lag som skapar marknadshinder för framtida hållbara innovationer, vilka kan främja resurssnålt skapande av nyttigheter. I ett cirkulärt perspektiv gäller det både energieffektivitet och exergi.
- Att biogent kol kan ingå i eventuella system för utsläppsrätter varvid långvarig inbindning i växtlighet, mark eller produkter ska vara utgångspunkten för negativa utsläpp. Dessa rättigheter ägs, brukas och redovisas av markägaren.
- Att biogent kol ska vara befriat från skatt (punkt och energiskatter).
- Att produktion och nyttjande av biogent kol ska ha en framträdande roll och möjligheter för användning i ett nationellt säkerhetsperspektiv.

Ekonomiska styrmedel

Marknaden har en huvudroll i utbyggnaden av energiproduktion i Sverige. Tyvärr har elmarknaden under lång tid snedvridits av en bred flora av regleringar och subventioner, ofta utifrån ideologiska bevekelsegrunder. Det ofta upprepade påståendet *“marknaden väljer vindkraft framför kärnkraft”* är därför ohederligt.

Teknikutvecklingen går för fort för att politiker ska hinna förstå och analysera. För många eller detaljerade regleringar eller subventioner riskerar att påverka andra system i en negativ riktning. EU:s nya s.k. hållbarhetstaxonomi hotar att ytterligare snedvrider marknaden till tveksam nytta.

Vi vill avveckla alla subventioner till specifika kraftslag och återställa balansen på marknaden så att konkurrensen kan ske på lika villkor. Alla kraftslag ska svara för sina anslutningskostnader.

På kärnkraft ställs strikta krav på avfallshantering och rivning, och det fonderas löpande pengar för detta. Detta är rimligt, och liknande principer bör tillämpas även på

andra kraftslag. Till exempel behöver nedmontering av uttjänta vindkraftverk garanteras. Denna är idag endast en rekommendation.

Elskatten bygger på idén att all el har liknande miljöpåverkan, och att den är proportionell mot hur mycket el som används. Det stämmer inte alls med dagens verklighet. Sverige har en stor andel elproduktion där miljöpåverkan på marginalen är i stort sett noll, istället finns det en betydande kostnad och miljöpåverkan för att bygga nya kraftverk. Det gäller främst kärnkraft, vindkraft och solceller. I vissa fall också vattenkraft (om vattenmagasinen är fulla) och kraftvärme (om man ändå behöver värmen).

Därför bör elskatten avskaffas. Istället bör miljöavgifter införas på konkret miljöpåverkan, som exempelvis skadliga utsläpp, vid anläggningsuppförande och drift. Det senare bör även innefatta kostnad för nät-, regler- och installationsslitage för intermittent produktion.

Gröna obligationer har blivit en populär metod för kapitalanskaffning och en kanadensisk kärnkraftsproducent har lanserat kärnkraftsobligationer. Vi vill se obligationer för planerbar effekt utgivna av Riksgälden och helst andra finansmarknadsaktörer,

EU:s föreslagna dubbelsidiga CFD:er (Contract for Difference) avsedda att ge incitament till investeringar i produktion öppnar för att låta olika produktionsformer få olika prisband beroende på elkvalitet (leveranssäkerhet, stödtjänster, etc.)

Medborgerlig Samling vill

- Ge marknaden tydliga och långsiktiga regler för energipolitiken
- Inte införa några nya subventioner till förnybar elproduktion och avveckla de befintliga.
- Inte reducera nätavgifterna för vindkraft eller andra intermittenta kraftslag.
- Att etablering av vindkraftverk alltid ska förenas med krav på nedmontering, avfallshantering och återställande av platsen när vindkraftverket har tjänat ut, samt att ekonomiska garantier för detta ska finnas.
- Avskaffa elskatten, och istället införa miljöavgifter på konkret miljöpåverkan.
- Att Riksgälden ger ut "planerbar effekt"-obligationer.
- Låta villkoren i CFD-kontrakt avspegla olika elkvaliteter.

Energinet

Dagens situation där privata företag genom koncession har monopol på elnät i olika geografiska områden, och priserna är reglerade genom ett krångligt och

svärgenomträngligt system, är olycklig. Vi vill utreda hur man kan öppna för konkurrens i de lokala elnäten.

De flesta elkonsumenter betalar en relativt hög rörlig elnätsavgift per kWh. Detta bygger på samma föråldrade resonemang som ligger bakom elskatten, och speglar troligtvis de faktiska kostnaderna för att driva elnätet dåligt. Elnätsavgiften borde i större utsträckning vara en fast kostnad per månad beroende på maxeffekt.

Det nationella stamnätet för el bör förbli statligt, och vi vill bevara Svenska Kraftnät som statligt affärsverk med ansvar för stamnät och störningsreserv. Stamnätet måste fortlöpande underhållas och flaskhalsar byggas bort.

Tack vare vattenkraft, och i viss mån vindkraft, finns idag ett elöverskott i norra Sverige. Den planerade elektrifieringen av basindustrin, som Hybrit-projektet, kan dock komma att äta upp detta överskott inom ett decennium. Därför är det tveksamt om det är vettigt att genomföra stora investeringar i syfte att markant öka kapaciteten mellan norra och södra Sverige. Istället bör målet vara att bygga ut elproduktionen där den behövs, så att behovet av import och långväga överföring minskar.

Villkoren i avtalen för europeiska elområden mellan Sverige och övriga EU-länder bör ses över. Som det är nu är Sverige tvunget att leverera el till andra länder till minst 70% av elledningarnas kapacitet.

Fjärrvärmenäten skapar ett naturligt monopol för leverans av värme. Branschen hävdar att tekniska begränsningar gör en tredjepartsaccess tekniskt och ekonomiskt till ett sämre alternativ än befintligt monopol.

Fjärrvärmen är en av de mest hållbara och miljövänliga metoderna att leverera värme till privatpersoner och industri.

Det är dock osannolikt att svensk fjärrvärme är den första och enda monopolistiska marknad som är mer effektiv än en konkurrensutsatt. Precis som elnäten, fibernäten, mobilnäten och järnvägsrälsen öppnats för tredjepartsaccess kommer öppna fjärrvärmenät leda till lägre värmekostnader, effektivare resursutnyttning, miljövänligare värme samt mer innovativa och konsumentanpassade produkter.

Medborgerlig Samling vill

- Utreda hur man kan öppna för konkurrens i de lokala elnäten.
- Att lansering av projekt Hansa PowerBridge (en ny elkabel på 700 MW till Tyskland) samordnas med driftsättande av tillräcklig ny planerbar elproduktion i södra Sverige.
- Banta projektet NordSyd (förstärkning av elnätet mellan norra och södra Sverige).

- Omförhandla det 70-procentiga fyllnadskravet i exportkablarna för el.
- Ge oberoende leverantörer tillgång till fjärrvärmenäten.

Elmarknad, elområden och kapacitetsavgifter

Sedan elmarknaden avreglerades 1996 har de svenska elpriserna satts på elbörsen Nord Pool, som är en av flera marknadsplatser för el. Denna har fungerat väl. På en marknad är det naturligt med variationer i priserna (det är en av grundidéerna) allteftersom tillgång, efterfrågan, störningar, geopolitik och inte minst politiska regleringar skiftar.

Dagen-föreauctionen tjänar syftet att säkerställa elflöden till priser (det så kallade jämviktspriset) som säljare och köpare accepterar. Elsystemet är en kinkig varelse där tillförsel och konsumtion måste vara i balans i varje ögonblick; det går inte att handla till "eget lager" (nota bene: denna funktion kommer sannolikt materialiseras när energilager når en kritisk massa). Ofta missförstås, ibland avsiktligt, dagen-föreauctionen som att den girigaste ordern sätter priset för alla: Ingen tvingas betala ett högre pris än man satt som limit på ordern. Såväl säljare som köpare kan prisa sig ur marknaden. Auktionsförfarandet, även kallat "pay-as-clear", var gängse metod även före Europamarknadens tid.

Den europeiska elmarknaden är indelad i prisområden, så kallade bidding zones, som ofta motsvarar ett land men Sverige och några ytterligare länder består av flera prisområden. Jämviktspriset räknas ut per elområde och i denna ytterligt raffinerade optimeringsalgoritm flyttas kapacitet från lågprisområden till högprisområden där kapaciteten hjälper till att skjuta utbudskurvans höga priser i riktning bort från jämviktpunkten givet begränsningar (fysiska och legala) i transmissionsnätet.

Sverige är sedan 2011 indelat i fyra elområden. Betydande prisskillnader dem emellan skapar ojämna villkor för elkonsumenter i olika delar av landet. För elintensiv industri skapar prisskillnaderna incitament att förlägga verksamhet där elen är billigare, vilket är bra. Men hushåll och vanliga företag väljer sällan ort utifrån elpriserna och för jordbruk är det inte möjligt, vilket i onödan ökar kostnaderna för svensk livsmedelsproduktion.

Vad vi har sett under senare år är en ökad volatilitet med extrema priser både uppåt och nedåt. Vad det inte betyder är att marknadsprissättning är fel. En perfekt storm i form av massivt nedlagd planerbar effekt (tysk och svensk kärnkraft), ett storkrig med dramatiska effekter på gaspriset, nedjusterad effekt på fransk kärnkraft och vindkraftens ständiga intermittens går inte att "designa" bort. En perfekt storm som ansvariga beslutsfattare inte såg eller velat se komma kan inte skyllas på marknaden. Sannolikt skulle effekten varit värre utan marknadens ventil. Säkert är att volatiliteten är här för att stanna.

EU-kommissionen verkar ändå insett detta och föreslår inte några genomgripande förändringar i elmarknadsdirektivet eller elmarknadsförordningen när det gäller prisbildningen.

Prisskillnader mellan prisområden är ett mått på obalansen mellan produktion och konsumtion. Det är en anomali att denna obalans skapar värde i form av allokerade kapacitetsavgifter hos Svenska Kraftnät och andra stamnätsoperatörer. Det är strängt taget en trängselavgift (kallas också "congestion rent" i optimeringsalgoritmen) som betalas av konsumenterna och ska användas till att bygga bort hindren.

MED är för fri rörlighet av varor och tjänster men här är ett tillfälle då Sverige inte behöver vara bäst i klassen och vi har för närvarande ingen anledning att öka vår överföringskapacitet mot utlandet. Ur den synvinkeln är det inte fel att dela ut kapacitetsavgifterna till elkunderna.

MED är emot den föreslagna nya skrivningen i elmarknadsförordningen att kapacitetsavgifter ska kunna användas för att kompensera havsvindkraftoperatörer i vissa fall.

Medborgerlig Samling vill

- Låta kapacitetsavgifterna till betydande del överföras till kunderna.
- Utvärdera prisbildningsmetoder, exempelvis möjlighet att handla el till ett genomsnittspris (enligt italiensk förlaga)
- Utvärdera Sveriges indelning i elområden – återställd stabil effekt i Sydsverige onödiggör indelningen
- Förhindra att kapacitetsavgifter ska kunna användas för att kompensera havsvindkraftoperatörer

Bolaget Vattenfall

Det statliga bolaget Vattenfall är en viktig strategisk resurs för Sverige. Tyvärr har en svag styrning från flera regeringar av olika färg lett till att det förlorat fokus och gett sig in på tveksamma och riskfyllda äventyr utomlands. Vi vill renodla Vattenfalls verksamhet.

Vattenfalls huvuduppgifter bör vara att upprätthålla och stärka Sveriges elproduktion och elleverans. I dagsläget innebär detta satsningar på att öka den planerbara elproduktionen i södra Sverige, inklusive ny kärnkraft, och att upphöra med vindkraftssatsningar.

Vattenfalls nätverksamhet bör brytas ut till ett nytt, av Vattenfall oberoende, bolag.

Medborgerlig Samling vill

- Stoppa nysatsningar utomlands, och inleda en ansvarsfull avveckling av engagemanget utomlands.
- Öka den planerbara elproduktionen i södra Sverige: sannolikt på kort sikt med gaskraft, på lång sikt med kärnkraft.
- Upphöra med satsningar på vindkraft och redovisa för de verkliga kostnaderna.
- Bryta ut nätverksamheten till ett nytt, av Vattenfall oberoende, bolag.

Politiska styrmedel

I idealfallet skulle den här sektionen vara tom (det finns dock en enorm kropp med påtvingade politiska styrmedel i form av EU-förordningar och -direktiv). Medborgerlig Samling tror i grunden på marknadens förmåga att lösa anskaffandet av nyttigheter på ett rationellt sätt. Marknaden har dock länge varit skev då politiska krafter av alltjämt inte tillräckligt klarlagda skäl velat ersätta det som fungerar med det som låter bra. Till den änden har man öst in subventioner över det som man klassificerat som hållbart och förnybart och därmed lockat till sig en hel del spekulativt kapital och lycksökare.

Situationen har eskalerats med nedmonterad planerbar energiproduktion i vår närregion och toppats med ett storkrig. Konsekvenserna har väckt frågan om inte en robust elförsörjning rentav är en statlig kärnverksamhet, eller mycket nära att vara det, då i stort sett allting i samhället är beroende därav.

En förbryllad marknad ska nu helt plötsligt prioritera att se om vårt eget hus. Tydliga politiska signaler underlättar och är nödvändiga i det utsatta läge vi idag befinner oss i och som inte blåser förbi under lunchen.

Sverige har länge legat långt före övriga västländer i avfossilisering och miljöarbete; exempelvis var vår elproduktion i stort sett fossilfri 1985. Vad vi sysslat med på senare år har mest varit dyrt politiskt symbolplock på marginalen. I det fallet hade marknaden åstadkommit mer med mindre.

Inte minst av hälsoskäl är det angeläget att minska fossilavtrycket i världen. Sverige kan bidra genom att fortsätta bruka skogen förståndigt och skapa ny produktion av planerbar energi för export att ersätta ful-fossil dito. På köpet kommer pålitlig energiförsörjning och konkurrenskraft för företag i Sverige så investeringarna inte (av den anledningen) hamnar någon annanstans. Det är också inflationsdämpande, då en icke försumbar del av inflationen beror på en kombination av höga kontinentala energipriser, underskott i bytesbalansen med EU och en rekordsvag valuta.

Medborgerlig Samling vill

- Väga in nationella säkerhetsaspekter, självförsörjning och oberoende av problematiska regimer när ny energiproduktion ska etableras.
- Lägga ner de klimatextremistiska Klimatpolitiska rådet (myndighet) och Fossilfritt Sverige (politiskt samverkansinitiativ).
- Att oväldiga tjänstemän på Energimyndigheten, Energimarknadsinspektionen, och Strålsäkerhetsmyndigheten ges förutsättningar att arbeta utifrån vad som är tekniskt fördelaktigt och försörjningsmässigt gynnsamt samt verka för att berörda myndigheter kan behålla personer med adekvat kompetens.
- Att myndigheter inventerar och genomför planering inför en ofrånkomlig märkbar temperaturökning till år 2100 jämfört med medelvärdet 1850 – 1900. Detta kommer att inträffa oavsett vad Sverige gör.

EU

Som medlem i EU är även energiområdet underställt förordningar och direktiv. I globala frågor kan EU agera som en samordnad aktör. Inom unionen ska subsidiaritetsprincipen gälla så långt möjligt.

Dock är det orimligt att ett land utan legala konsekvenser monterar ner ett fungerande energisystem och förlitar sig på grannarna för att leverera effekt när det behövs, alternativt nödgas återgå till fossilburen produktion. Här borde EU:s princip om ”polluter pays” tillämpas och inkludera föroreningen av det europeiska elsystemet som sådant.

Sverige måste sluta överimplementera förordningar och direktiv. Speciellt riskerar Sverige att spelas in i rollen av EU:s ”green-washing electricity provider”. Några exempel är reduktionsplikten och plastpåseskatten

Det finns starka grupperingar i EU-parlamentet som vill öka den energipolitiska överstatligheten, exempelvis när det gäller ACER:s (EU:s energimyndighet) befogenheter. Här måste Sverige agera proaktivt och hålla emot.

Medborgerlig Samling vill

- Värna rätten att bygga planerbar energiproduktion utifrån nationella beslut.
- Undvika att överimplementera utan nytta förordningar och direktiv från EU.
- Att Sverige deltar mer aktivt i det beredande arbetet för att inte på slutet ställas inför fullbordat faktum.
- Omförhandla kraftreservs förordningen för att kunna upphandla Karlshamnsverket som effektreserv även efter 2025.